

81 krt, a nagybányai m. k. főerdőhivatal rendbirságból 3 frt 50 krt és Karvas Emil 3 frt 50 krt.

Tudomásul vétetik.

25. A következő rendes új tagok vétetnek fel: Fülöp János urad. erdőőr, ajánlja a titkár; Pölöskey József apátsági erdőgyakornok, ajánlja Havas Ágoston.

26. Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére Fekete Lajos és Tomcsányi Gusztáv választmányi tagok kéretnek fel.

K. m. f.

Horváth Sándor s. k.
titkár.

Bedő Albert s. k.
alelnök.

Hitelesítésül:

Tomcsányi Gusztáv s. k.
választn. tag.

Fekete Lajos s. k.
választn. tag.

Lapszemle.

Az erdei mellékhaszonvételekről egyik francia szaklap egész cikksorozatát közölt, melyből egyes részleteket már a múlt füzetben ismertettünk. Minthogy e cikksorozatban egyéb érdekes részleteket is találtunk, a múlt közlemény folytatásaképen ezeket is följegyezzük.

Illó olajok és illatszerek. Különböző fáknak különböző részeiből (a virágokból, levelekből, ritkán a gyümölcsből) illó olajokat lehet kivonni, melyek illat- és gyógyszerek készítésére használatnak; különösen a forró égövi fák azok, melyek efféle használati móddal értékesíthetők.

Az illó és szagos anyagok a sejtekben és sejtedényekben vannak elzárva és csak akkor válnak szabaddá, ha a felhám (membrane) megszakittatik. Ezek az anyagok lepárlás vagy préselés által vonhatók ki.

Az Egyesült-Államok némely részeiben a *Betula lenta* fájából lepárlás által illó olajat vonnak ki, mely nagyon hasonlít az ugynevezett Winter-Greenhez. A Winter-Green szintén illó olaj,

melyet az illatszerészek rendkívül keresnek s mely a bőrvény meténg növényből (az ericaceák családjából) állittatik elő. Amerikában Winter-Greennek hívják azt az illó olajat is, melyet szintén egy az ericaceák családjába tartozó növényből (mint a francziák nevezik „la gaulthérie du Canada“) készítenek; ezt a kétféle illó olajat gyakran össze is tévesztik egymással.

A *Betula lenta* nyers fájából 1120 kiló ad 2500 gramm 0·23⁰/₀-os illó olajat. Ugyanolyan mennyiség „gaulthérie“-ből 9 kiló 0·8⁰/₀-os illó olajat lehet készíteni; de a „gaulthérie“ tenyésztése sokkal többbe kerül, mint a *Betula lenta* tenyésztése.

A storax az a gyantanem, melyet Keletnek egyik fájáról a storax-fáról (francia neve: *aliboufier officinal*) termelnek, és pedig metaszt csinálnak ennek a fának a kérgén, a gyanta erre kifolyik és a levegőn megkeményedik. Ha a storaxot elégetik, igen kellemes szagot terjeszt szét.

Az indiai storaxfa (*aliboufier de l'Inde*) szolgáltatja a benzegyantát; ez a gyanta tejszinü nedv gyanánt folyik ki a fából és a levegőre jövén megszilárdul.

Az *Eucalyptus* fák levelei, virágai, gyümölcsei és kérgői megvannak rakva mirigyekkel, melyek átható szagu illó olajjal telvék.

Ez az átható szag egészen megtölti a levegőt és messzire érezhető.

Az *Eucalyptusok* ezen kigőzölgéséről azt tartják, hogy az az illető vidéken a lázbetegségeket megszünteti, azért igyekeznek mocsárlázás helyeken mindenütt *Eucalyptusok*at telepíteni.

Az *Eucalyptusok* eredeti hazája Ausztrália és Európába csak e századnak elején hozattak be. Az *Eucalyptus* rendkívül gyorsan nő. Így néha már hét éves korokban 1·9 *m.* kerülettel birnak, magasságuk pedig ugyanekkor túlhaladja egy ötemeletes ház magasságát.

Még Franciaországban is akárhányszor lehet látni, hogy az *Eucalyptusfák* kedvező időjárás mellett egy hónap alatt egy méter magasságot nőnek. Ősi hazájukban Ausztráliában az *Eucalyptusfák* rengeteg méreteket érnek el; itt a 150 *m.* magas és 30 *m.* kerülettel biró egyedek nem tartoznak a ritkaságok közé. Méret tekintetében csupán a *Sequoiákat* lehet még hozzájuk hasonlítani.

Az Eucalyptus leveleinek lepárlása által átható szagu kellemes illó olajat, nem különben egy előbb édes, később keserű izü és sárga színü mézgat állithatunk elő. Az illó olajnak tisztítása által pedig egy erősen hig és szintelen cseppfolyós anyag, az ugynevezett „eucalyptol“ jön létre, és ennek tulajdonitják kiválólag az Eucalyptus fák lázüző hatását.

A tömjénfa, vagy balzsamfa (l' arbre á encens ou balzamiere) adja a cayennei tömjént, vagy a takamahaka gyantát, melyet illatszer előállításra és a gyógyászatban összehuzó szer gyanánt használnak.

A Tamarixfák Dél-Európában és Afrika északi részein honosak. A Tamarix germanica erősen aromatikus és kérge gyakran alkalmaztatik a gyógyászatban, összehuzó szer gyanánt. Némely Tamarix-fajok ágain elég nagy, vörhenyeges színü gubicsok képződnek, melyekben az aromatikus és összehuzó anyagok összesürsödve vannak. A kámfort két fából: a japáni és borneoi vagy jávai kámforfából állitják elő. A kámfor — egészen különleges sejtekben — a fának minden részében található, kivonni azonban csak magából a faanyagból szokás, mely ezen czélból különböző eljárásoknak vettetik alá. Európába a kámfor csak tisztátalan állapotban kerül, itt aztán lepárlás által megtisztitják és ekkor nyeri ismeretes kinézését. A borneói kámfor sokkal ritkább mint a japáni és Európában csak kivételes esetekben kapható; valóságos fényüzési czikket képez, amennyiben kilóját 200 frankon alul nem igen lehet vásárolni.

A szegfűbors (le clou de girofle) füszer, mely nem egyéb, mint a forró égöv alatt mai napság már nagyban tenyésztett „Eugenia aromatica“ virág bimbója.

A boróka bogyói szintén tartalmaznak illó olajat, mely a borókapálinka egyik alkatrészét képezi.

Gyógyszerül szolgáló anyagok. Az erdőben számos gyógyszernek való anyag található. Az erdő sűrűjében a tisztás helyeken és a források partjain egyaránt akadhatunk növényekre, melyeknek virágai vagy más részei orvosságok gyanánt használhatók. A gyógynövények ismerete nagy fontossággal bír; ezekből a növényekből képesek vagyunk kivonni az alkaloidokat, a morfint a mákból, a strychnint az ebvész nevü növényből (farkasmaszlag); fagint a

bükkmakkból; hyosciamint a bolondító csalmatokból stb. Kivált a régi időkben az orvosi tanulmány teljesen a gyógynövények ismeretén alapult. Még Nagy Károly felsorolta „Capitulaires“ című művében azokat a gyógynövényeket, melyekről szeretné, hogy azok minden kertben tenyésztessenek. Remacle Fusch doktor és botanikus 1511-ben pedig egy szótárt adott ki, melyben latin, görög, német, olasz, francia és spanyol nyelven 350 gyógynövény van felsorolva; 1542-ben szerző ezen munkáját kibővítette és még több növényt vett fel. Az újabb időben a „Le Medecin“ című lapban Dr. Dvoiche értekezik a nyírfáról, melyben előadja, hogy a nyírfa leveleiből és fiatal hajtásaiból reumatikus bántalmak, hólyagbajok, vizibetegség és skrofulás nyálkásodások elleni orvosságokat lehet készíteni. A kátrány, terpentín, kreosot, melyek különböző fenyőfákból vonatnak ki, használatnak legzési bajoknál. A luczfenyő gyantájából az ugynevezett fehér szurkot lehet készíteni, melynek alkalmazásával a daganatok korábbi megérésre vagyis kifakadásra hozhatók.

Az égerfa fanyarizü és összehúzó hatással bíró kérgének áztatás által származó leve, a torokgyík betegségnél torok öblögetésre használható. A körizsfa kérge és fája hajtó és lázcsillapító hatással bírnak, a levelek hashajtó szerül használhatók; a fanyar és keserü izü magvakat vizibetegség ellen gyógyszerül alkalmazzák. A kéreg porrá törve lázcsillapító szer gyanánt 8—24 grammos adagokban használtatik.

A diófalevél igen hatásos szer a skrofulás betegségek, daganatok, csontszu és skrofulás szemgyuladás ellen. A fagyalfa minden részének ép olyan hashajtó tulajdonsága van, mint a varjutövis bengének. A bogyóiból készített szörp, a kutyák részére hashajtó szerül szolgál.

Az öz, mely tavasszal lerágja a fagyalfa fiatal hajtásait, megbódul tőle és ez az állapot a kéreg amgydalin tartalmától származik, mely igen könnyen kéksavvá alakul át s akkor erős mérget képez.

A kecskerágónak kérge, levelei és termései szintén hatásos gyógyszer képeznek. Toktermése porrá töretvén, a férgek irtó szerül szolgál, eczetbe áztatva pedig a házi állatok rühbetegsége ellen használtatik. A bodzafa virága száraz állapotban kitünő

izzasztó szert képez s kivált meghülés által származó nátha és torokgyulladás gyógyítása alkalmával használtatik. A bodzafalevélből főzés által származó tea a székrekedést gyógyítja. A hársfa virágából théát főznek, melyet idegbajok alkalmával orvosság gyanánt isznak. A hársfa virága sok tanint, czukrot, almasavat, borkósavat és illó olajat tartalmaz. A szilfa gyökerének kérgéből hosszabb kezelés után olyan kenőcsöt lehet készíteni, mely üszkösödés, de különösen reumatikus bántalmak ellen előnnyel használható.

A tölgyfa kérgének is van szerepe a gyógyászatban, még pedig 4—6 éves ágakat szokás lekérgezni; a kérget megszáritják és porrá törik. Ezt a porrá tört kérget aztán daganatok és mérgestermészetű sebek gyógyításánál használják.

Különösen azonban a külföldi fanemek szolgáltatnak rendkívül hatásos gyógyszereket.

A dinnyefának, (la papayer), mely a forró égövi Amerikában honos, tejnedvéből a papain vonatik ki, mely pepsin-féle anyagot képez. A gajakfa — az Antillák fája — izzasztó szert szolgáltat. A gajak tinktura pedig fogtisztításra alkalmaztatik. A khinin egy alkaloid, mely a khinafák fiatal kérgéből vonatik ki. A khinafa a bodzafélék családjába tartozó fa, melynek számos faja él Dél-Amerikában, az Andes hegylánczon, Peruban, Boliviában és Ecuádorban. A khinafa gyógyító hatását az Európaiak az amerikai indiánoktól tanulták el. 1638-ban Peru tartomány alkirálynőjét Chinchon grófnét gyógyították ki a hideglelésből, a kiről aztán Linné a khinafát el is nevezte. Később a jézsuiták terjesztették ezt az orvosszert.

Mindenki ismeri a kőrízbogár hólyaghuzó tulajdonságát; ez a szép fémfényű és zöldszinű bogár, különösen a kőrízsfán él, de előfordul a nyárfán, orogonafán, veresgyűrűn és bodzafákon is. A kőrízbogár gyakran nagy mennyiségben szokott előfordulni és a kellemetlen szagról, mely az általa meglepett fa környékén elterjed, jelenlétét azonnal észre lehet venni. A kőrízbogár hólyaghuzó hatása egy különös anyagtól, az ugynevezett cantharidin tartalomtól származik. A kőrízbogarakat összefogdossák, szitába teszik és eczet-gőzzel megölik, azután teljesen megszáritják és porrá törik őket. A farkas-boroszlán kérgében és lemezeiben levő

nedvnek szintén hólyaghuzó hatása van; ugyanez az eset az iszalag béresénél és az erdei kökörcsinnél is.

A kopaivafa, mely Amerika forró égövi részében honos, egy átható szagu olajos gyantát szolgáltat, mely kopálbalzsamnak neveztetik és hurutos gyulladásoknál használtatik. Az áztatott seprőjenesztervirág a czukorbetegség ellen, az ezer jó fü és fűzfakéreg lázcsillapító orvosságnak használtatik; a szagos mügét idegbántalmaknál alkalmazzák.

A csengő-linka nevü növényből kivont olaj hatásos szer a zuzódásokra és sebekre; a gyűszűvirág, bolondító csalmatok és maszlagos nadragulyából készült kivonatok igen erős mérgek, melyek csak végtelen kicsiny adatokban alkalmazhatók gyógyszer gyanánt. A páfrány gyökerét gilisztaüző, a fekete áfonyát vérhas elleni, a sóskát skorbut elleni szernek használják.

A nyárfakenőcs, mely a feketenyár rügyeiből készittetik, a hemorrhoidalis bántalmakkal szemben alkalmaztatik.

(A „Bull. de la coc. for. de Belgique“ után közli: *Péché D.*

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlését *folyó évi december hó 19.-én délelőtt 10 órakor* Budapesten, az egyesület helyiségében tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1896. évi számadások megvizsgálása és az 1898. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Tíz igazgató-választmányi tag választása.
4. Jelentés a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiirt irodalmi pályázatok eredményeiről s javaslat az alapítvány jövődöbeli kamatainak felhasználására nézve.
5. Indítványok az 1898. évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.
6. Indítványok az egyesület ezéljainak előmozdítására nézve általában. (Az ilyen indítványok a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban bejelentendök.)

Ezzel a tárgysorozattal kapcsolatban van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület összes tagjait és az erdészeti ügyek iránt érdeklődőket tisztelettel felkérni, hogy ezen közgyűlésünkön minél számosabban megjelenjenek és tanácskozásainkban résztvenni szíveskedjenek.

Budapesten, 1897. október 30-án.

Az elnökség.

Az 1897. évi őszi erdészeti államvizsgák és erdőőri szakvizsgák.

Az idei őszi államvizsgák október hó 18-tól ugyanazon hó 30-áig tartattak. A vizsgáló bizottságban Sóltz Gyula országos főerdőmester elnöklete alatt Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és erdészeti akadémiai tanár, Almássy Andor m. kir. erdőtanácsos mint vizsgáló biztosok és Csik Imre m. kir. erdőfelügyelő mint vizsgáló biztos és jegyző vettek részt.

A vizsga letételére engedélyt nyertek 28-an. A vizsgán megjelentek 26-an, nem jelent meg 2; a szóbelitől visszalépett 1.

Az írásbeli vizsga az Országos Erdészeti Egyesület székházának nagytermében október hó 18-án és 19-én folyt le, mely napokon a vizsgatevőknek az Országos Erdészeti Egyesület és a selmeczbányai akadémia által javaslatba hozott kérdések közül naponta kettőt-kettőt kellett megoldaniok.

Ezek az írásbeli kérdések a következők voltak:

I. Kérdés. Miféle intézmények állanak fenn hazánkban az erdőtörvény (1879. évi XXXI. törvénycikk) rendelkezéseinek végrehajtására? Milyen a szervezete és mi a hivatása az egyes intézményeknek?